

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ЗАХІДНОДОНБАСЬКИЙ ІНСТИТУТ

(назва навчального підрозділу)

КАФЕДРА ПРАВА

(повна назва кафедри, циклової комісії)

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни : «Актуальні проблеми цивільного права»
(назва дисципліни)

на тему: « Поняття, види та підстави цивільно-правової відповідальності»

Студент : Новосельський Олександр
Олександрович

(прізвище та ініціали)

групи _____
напряму підготовки (спеціальності) _Право

Керівник, доцент Сидоркіна Р.Д.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Київ 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ	4
1.1 Поняття цивільно-правової відповідальності	4
1.2 Принципи та функції ЦПВ.....	6
РОЗДІЛ 2 ПІДСТАВИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ЦПВ	9
2.1 Склад цивільного правопорушення	9
2.2 Класифікація цивільно-правової відповідальності.....	12
РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ, ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОВУВАННЯ ЦПВ.....	15
3.1 Форми та заходи цивільно-правової відповідальності.....	15
3.2 Процедура реалізації цивільно-правової відповідальності.....	19
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	24

ВСТУП

Цивільно-правова відповідальність, в умовах коли Україна розвивається, як правова Держава з розбудованими повними ринковими відносинами, стала стратегічним інститутом для того, щоби забезпечувати стабільність економіки та захисту прав фізичних та юридичних осіб, тому що являє собою гарантією того, що порушене майнове чи немайнове становище потерпілого буде відновлення, або порушник буде зобов'язаний буде його виконати за рішенням суду або за домовленістю

Так сталося, що в наших реаліях, «кинути» когось, тобто не виконати, або виконати не так як належне, як домовлялися свої умови, дуже поширене. Звісно, зачастую, це відбувається при усних домовленостях, але і на письмових договорах, тобто там де це відбувається, траплялися випадки. Нажаль ці випадки стосуються не лише в Україні і кожна правова система має механізми притягнення до цивільно-правової відповідальності.

Закони змінюються, судова система розвивається, науковці все це діло ретельно аналізують, щоби потім дати висновок того, що в цих дослідженнях зараз актуальне до поняття видів та підстав цивільно-правової відповідальності.

Метою курсової роботи є аналіз інституту цивільно-правової відповідальності, що він собою представляє, його ознаки та застосування форм та заходів ЦПВ, відповідно до чинного законодавства України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у зв'язку із застосуванням заходів цивільно-правової відповідальності. Предметом є нормативно-правові акти, насамперед Цивільний кодекс України.

Курсова робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків, а також списку використаних джерел. Спочатку розберемося в теорії ЦПВ, потім проаналізуємо її класифікацію та реалізацію цивільно-правової відповідальності на практиці.

РОЗДІЛ 1 ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ

1.1 Поняття цивільно-правової відповідальності

Отже, юридична наука не може дати чітке визначення цьому поняттю. Але більшість вчених правників, дійшли до думки, що цивільно-правова відповідальність: по перше, це інститут цивільного права, являється одним з ключових у системі, та одночасно є окремими видом юридичної відповідальності, має на меті притягнення до відповідальності недобросовісного виконавця за цивільним договором, через реалізування передбачених законом санкцій.

В широкому розумінні, цивільно-правова відповідальність, є таким собі примусом від держави, що спрямовує відновлення цивільного права, як загальне непорушне право кожного громадянина України, а у більш вузькому, я би сказав інтимнішому, у відносинах між конкретними особами цивільного права, правопорушник зобов'язується понести достойне відшкодування, за скоєне цивільне правопорушення, за рішенням суду, якщо суд визнає його винним у цьому правопорушенні.

Головним нормативно-правовим актом є Цивільний кодекс України, норми якого закріплюють та визначають види та санкції за порушенні зобов'язання, обов'язок порушника відшкодувати моральну та майнову шкоду потерпілого. З мого висновку, характер цих норм є суто майновим, тобто матеріальний характер того, що це майно дійсно існує або існувало, або ж зобов'язання мало наслідки в реальному світі, та компенсаційним, порушник зобов'язаний відшкодувати свою провину перед власником майна/роботодавцем, виплативши штраф або у натуральній формі.

Цивільно-правова відповідальність відноситься до заходів відповідальності. Це зрозуміло, бо воно є наслідком вчиненого правопорушення і штраф або компенсація мають бути застосовані, як додаткові санкції, що мають покрити не те, що було до скоєння

правопорушення, а покрити завдані втрати. Відновлювальні заходи захисту в цивільно-правовій відповідальності, мають превентивний характер, мати такий механізм, що не має на меті примус, пов'язаний з покаранням даної особи.

Отже, покарання не є основною метою цивільно-правової відповідальності. Ніякого позбавлення чи обмеження волі, це все здійснюється іншими видами юридичної відповідальності (адміністративної та кримінальної насамперед). Цивільно-правова відповідальність спрямована на відновлення моральної або матеріальної шкоди, майнового становища потерпілого до того стану, в якому воно існувало, або в разі неможливості цього зробити, відшкодувати реальні збитки.

Тоді постає питання, коли настає цивільно-правова відповідальність? Як було написано вгорі, правопорушень за письмовим договорами, на моєму досвіді траплялися не так часто, але в тому то і річ, що я лише починаю юридичну практику, тому мої думки можуть бути хибними. Тож, договірне правопорушення, невиконане або не добре виконане зобов'язання за договором є однією із підстав, щоби настала цивільно-правова відповідальність.

Для легкості давайте поділимо весь процес по стадіям. По-перше, настання події або ж її невиконання, за якою сталося цивільне правопорушення – це юридичний факт. Відповідальність за це, логічно є наслідком, а обов'язок порушника відшкодувати збитки, є реалізацією цивільно-правової відповідальності. Тобто, вона існує як окремий елемент відповідальності, в унісон з іншими, як додатковий вид примушення порушника, щоби пошкодувати про його неправомірну поведінку.

1.2 Принципи та функції цивільно-правової відповідальності

Кожен інститут в юридичному праві є свої принципи і функції, я думаю це не такою несподіванкою, тому давайте пройдемося, спочатку по принципам цивільно-правової відповідальності. Загалом, ці засади або закріплені в нормативно-правових актах, або вже виведені на практиці судовою юридичною системою.

Першим принципом, який я хотів би затриматись, це принцип повного відшкодування, або Компенсаційний принцип по простому. Назва говорить сама за себе. Збитки, шкода за скоєне, що завдана потерпілому, має бути звісно відшкодована у повному обсязі, якщо інше не встановлено у договорі або законом. На практиці, це виглядає так, умовне майно було пошкоджено під час перевезення або взагалі було втрачене, через недобросовісність перевізника. Власник вантажу, замовник послуг перевезення, подає до суду на нього, і у разі виграшу, компанія перевізника має сплатити не лише повну компенсацію за вантаж, але і за втрачену вигоду, замовник міг би отримати доходи реалізувавши цей вантаж, але це не було зроблено через поведінку даної логістичної компанії. Їй прийдеться витратити на компенсацію тоді набагато більше коштів. Звісно, існують винятки, як ось обмежена відповідальність, встановлена законом або навіть прописана в тому договорі на перевезення.

Принцип невідвортної відповідальності, гарантує захист порушених прав та превентивний вплив цивільно-правової відповідальності. Тобто, якщо брати описану вище ситуацію, якщо в договорі будуть прописані цивільно-правові наслідки за правопорушення, виконавець буде знати, що покарання буде невідвортне в разі цього.

Принцип відповідальності за наявності умові відповідальності, трактується дуже легко, і має на увазі те, що особа-порушник цивільного права, несе відповідальність тільки за наявності власної, своєї, а не вини іншого. Вина звісно існує у двох версіях, умисна та з необережності, якщо

інше не встановлене договором або законом. Звісно за презумпцією вини, правопорушник може довести відсутність своєї вини, і тому бути звільнений від відповідальності. Також є випадки, коли відповідальність настає незалежно від вини правопорушника, в основному це правопорушення з підвищеним ризиком для суспільства. Беремо знайомий приклад з вантажем, але тепер він небезпечний. Власник цього вантажу відповідальний, якщо цей вантаж завдасть шкоду (людям, навколишньому середовищу). Перевізник може бути також відповідальний, але лише в тому випадку, якщо він не доведе, що до прикладу ДТП з витіком вантажу на навколишнє середовище, не сталося внаслідок непереборної сили. В цьому разі обидва, і власник і перевізник будуть винуватцями.

Отже, якщо підсумувати всі принципи, то вийде так, що Компенсаційний принцип є головним та домінуючим, тим як установлює головну ідею, цивільно-правової відповідальності, а саме відповідальність через компенсацію.

Закінчили з принципами, тепер поговоримо про функції, всього їх існує три. Компенсаційна або відновлювальна функція є першою, і саме через неї реалізується принцип відшкодування. Винуватець платить потерпілому, суму за збитки, а також ще і моральну шкоду. Функція має за мету відновити становище, цього потерпілого, яке було до моменту вчинення правопорушника, або якщо таке не вийде знешкодити, прибрати весь негативний наслідок, що залишився після.

Запобіжна функція, має за мету те, що юристи називають превентивними діями, щоби не допустити правопорушення. Наприклад, гарно прописані санкції та покарання у договорі змушує суб'єктів цивільних прав поводитися правомірно та добре виконувати свої правові зобов'язання перед іншими суб'єктами права.

І нарешті, виховна функція, назва говорить сама за себе. Винуватець усвідомлює свою вину та наслідки які були спричинені його неправомірною поведінкою, що стимулює суб'єкта більше не повторювати її. Вона повинна

формувати повагу до інших суб'єктів цивільного права, права власності, добросовісного виконання своїх договірних зобов'язань та інше. У випадках, коли винуватець, ще є і боржником, то до виконання зобов'язань можуть застосовуватися штрафи.

Отже, якщо проаналізувати все, то вийде, що компенсаційна функція, є основною функцією, як і компенсаційний принцип є основним принципом, тому що тоді цивільно-правова відповідальність і має сенс, у тому, що правопорушник має сплатити, щось за скоєне своїми діями або коштами, потерпілому, усвідомлюючи свою неправомірну поведінку.

РОЗДІЛ 2 ПІДСТАВИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

2.1 Підстави та склад цивільного правопорушення

В минулому розділі ми проговорили, про те що саме є цивільно-правовою відповідальність, принципи та функції, то зараз треба пояснити з чого саме воно починається. Треба розуміти, що і як і будь яка відповідальність, об'єкт мого дослідження настає тільки за відомості чітко визначений юридичних фактів, що загалом являють собою склад цивільного правопорушення. Цивільний кодекс України, дає нам таку встановлену законом норму, що для притягнення до відповідальності особи, треба довести що у справі присутні всі елементи складу правопорушення, якщо звісно не передбачено законом щось інше, як от наприклад випадки де існує відповідальність, але не існує самої вини порушника.

Що ж саме включає в себе склад цивільного правопорушення

1. Протиправна дія чи бездіяльність.

Найголовніший корінь всіх проблем, а також те без чого цивільно-правова відповідальність, взагалі неможлива. Сама протиправна дія, або бездіяльність, юридичний факт, початок всієї справи. Це може бути якась протизаконна дія, дія що йде у розріз з іншими нормами та правовими актами, порушення умов договору чи основним засадам цивільного законодавства, як такого. Також активний протизаконний акт, або навпаки, пасивна бездіяльність, що привела у висновку до неправомірних наслідків. Щодо дій, то це наприклад може буде, найпростіше: пошкодження чогось майна (згадуємо ДТП з першого розділу, де майно власника було пошкоджено або навіть знищено, внаслідок загоряння транспортного засобу, де вантаж і перевозився), або занадто пісне виконання зобов'язання коли строк дії договору вже вийшов. До найпростіших випадків бездіяльності, це коли на деяка особа з юридичними повноваженнями зробити щось, просто не виконує покладені на неї обов'язки. (Наприклад, повертаючи до знайомої

ситуації перевізник не виконав свої зобов'язання та не перевіз вантаж з точки А у точку Б, коли це було передбачено договором,). Але все одно, чи була активна, чи пасивна дія, юридичний факт відбувся, правопорушення сталося, і тепер ми переходимо до другого важливого елементу.

2. Наявність шкоди та збитків

В цілому, після настання протиправної дії або бездіяльності, наявність шкоди та збитків це лише питання суми та кількості, бо зараз не існує такого, щоби якась умисна або неумисна дія була беззбитковою, та не мала хоча б для когось моральної шкоди. За теорією, шкода є негативними наслідками, що сталися у житті потерпілого після цивільного правопорушення, одночасно матеріально та духовно. (Майнова та моральна шкода). До моральної шкоди відносяться грошові реальні збитки, втрати того, чого особа мала до настання правопорушення, з тим, що речі або було пошкоджені або знищені, і також ще потрібні витрати на збитки, щоби відремонтувати, поновити свої порушені майнові права на речі та упущені збитки того, що особа зрештою так і не отримала натомість. Повертаючись до прикладу, власник вантажу має відтребувати з перевізника матеріальну шкоду за знищений товар, а також відшкодувати збитки, повною ціною, за який вантаж би мав реалізуватись. Моральна шкода це трошки інше, потерпіла особа могла відчувати фізичні та моральні страждання через це правопорушення, як от сум, депресія, або стрес. Воно також відшкодовується в грошовій або матеріальній формі, на вибір потерпілого.

3. Причинний зв'язок між поведінкою та шкодою

Це слугує, таким собі місточком між тим що сталося, вчиненим правопорушенням та шкодою, що настала внаслідок цього. І це є дуже важливим моментом, який і визначає саму цивільно-правову відповідальність, бо якщо зв'язку немає, отже дії або бездіяльність правопорушника не настали причиною настання шкоди, яке тоді відбулися внаслідок зовсім інших обставин. Тоді цивільно-правова відвічальність, не настає взагалі, справа переходить до іншого інституту відповідальності, якщо

ці обставини мають кримінальний або адміністративний характер. Це за собою має дуже цікавий висновок. Є протиправна поведінка умовою шкоди? Якщо так, то це є цивільно-правовою відповідальністю, а якщо ні, то ми це не чіпаємо. Дуже просто, прямо та конкретно.

4. Вина правопорушника та презумпція вини

Наостанок, вина правопорушника є дуже важливим елементом, цивільно-правової відповідальності, тому що, якщо відповідач, правопорушник розуміє, що його дії або бездіяльність була протиправною, і цими діями він заподіяв шкоду та збитки іншій особі, позивачу в цивільному праві, тоді стимул правопорушника все відшкодувати та дати мотивацію більше не повторювати такі дії є надзвичайно високим. Я вважаю, що більшість цивільних справ так і вирішуються, без непотрібних скандалів. Але не треба скасовувати презумпцію вини, яку звичайно, ще треба довести суду. Порушник може і має право довести свою невинуватість у суді, і якщо на це будуть вагомі докази, показання свідків, та професіоналізм захисників відповідача, то звичайно суд за рішенням того, що відповідач був невинуватий, всі позови до нього не мають жодної сили, то відповідач має бути звільнений від відповідальності. Наприклад, перевізник все таки довів у суді, що ДТП сталася через наслідки на які, він не міг вплинути, такі як погодні умови, ожеледицю, а не через стан транспортного засобу чи досвід водія.

2.2 Класифікація цивільно-правової відповідальності

У цьому пункті буде досліджено класифікацію цивільно-правової відповідальності. Для юридичної практики, особливо моєї майбутньої як працюючого юриста, є дуже важливо визначати, який саме тип відповідальності має бути у тої чи іншої цивільної справи, застосування правильних норм та обсяг стягнень з відповідача.

Почнемо з найпоширенішого виду відповідальності, за формою захисту, що ґрунтується на підставі порушеного зобов'язання, що виникло

внаслідок неправомірних дій. В свою чергу воно поділяється на договірну та деліктну.

Договірна відповідальність у собі має стандартну схему зі складом цивільного правопорушення, що ми розібрали вище, але зі своїми нюансами. По-перше повинен існувати договір між сторонами, чинний, добре підписаний і так далі. Порухення тоді буде в тому, що умови договору були не виконані або виконані але неналежно. Збитки мають бути відшкодовані, нічого доводити для того, щоб застосувати неустойку непотрібно. Вона йде відразу по дефолту, разом з відшкодуванням. Це є основними заходами договірної відповідальності. Збитки та упущена вигода має бути сплачена у повному обсязі разом із неустойкою (одноразовою або періодичною, частковою та навіть за вибором кредитора, який вирішує, що сплачується, або збитки, або неустойка).

З виною, як я же казав все простіше, відповідач має відповідати, якщо не домовте те що він був невинний у порушенні договору. Але юридичні особи з підприємницькою діяльністю, звільняються, лише у разі доведення непереборної сили.

Деліктна відповідальність, на противагу договірній, ще коли учасники не були у договірних стосунках. Тобто договору письмового немає, і все робиться на усній домовленості, це я мав на увазі, під тим, що так легше «кинути» когось, не виконавши своє завдання, на яке ти прости не підписувався, а сказав, «добре, я виконаю, але аванс вперед».

Збитки в цьому разі є обов'язковою причиною зафіксувати факт вчинення цивільного правопорушення, тобто підстава має бути стопроцентною. Шкода та збитки відшкодовуються особою, яка їх і завдала, але якщо звісно вона не доведе протилежне. Особливістю цього типу договірної відповідальності в тому, що окрім відповідача або групи відповідачів, за скоєну шкоду можуть відповідати, ще і інші особи. (Наприклад, роботодавець працівника, який недобросовісно виконав покладену на нього роботу, за усним договором.

Якщо шкода завдана джерелом підвищеної небезпеки, тоді вона буде матиме свою окрему відповідальність. Часто такі правопорушення за мою пам'яттю пов'язані зі зберіганням, використанням або транспортуванням джерел які мають завищену небезпеку для людей та довкілля, завдання шкоди через їх особливі властивості (хімічні або токсичні відходи, радіація). Тобі суб'єктами будуть не просто одна особа, а навіть група осіб, а відповідати загалом будуть ті хто володіє або використовує ці джерела підвищеної небезпеки на законних підставах. Це може бути власник сам, користувач, або просто орендар. Звільнення від вики, тоді виключають, класична непереборна сила, або умисел третьої сторони про який іншим суб'єктам провадження стало відомо під час досудового або судового розслідування.

Всі інші види відповідальності дуже маленькі або їх треба розписати для розуміння:

1. Відповідальність за характером забезпечення визначає обсяг відповідальності правопорушника щодо заподіяною ним шкодою. Може бути повною та обмежено.

2. Повна відповідальність полягає у тому, що всі збитки, що були заподіяні потерпілій особі-позивачу, повно відшкодовані, разом із реальними збитками, упущеною вигодою, моральною та матеріальною шкодою. Натомість обмежена або як ще її називають лімітована відповідальність, якщо думати логічно не має на меті повністю все відшкодувати, а лише певну суму, яку заздалегідь було зазначено, наприклад у статутах різних громадських та господарських товариств та інших малих цивільно-правових нормативних актах)

3. Якщо кілька осіб, завдали спільної шкоду комусь, тоді в хід вступає солідарна відповідальність. Наприклад, декілька людей взяли кредит і стали боржниками, тоді кредитор вимагає повернення боргу від їх усім

разом, так і від будь-кого з групи окремо в повному та частковому обсязі заборгованої суми грошей.

4. Така річ, як субсидіарна відповідальність виникає, коли боржник просто відмовляється, або не має змоги виконати щось, тоді кредитор вимагає, щоб ще зробила інша особа, додатковий або, як ще його називають, субсидіарний боржник. Наприклад, коли засновник юридичної особи відповідає за щось, що його підлеглі робітники виконати не можуть.

5. Коли до основних збитків, ще додається ще одне стягнення штрафу або пені, це називають додатковою або штрафною відповідальністю. Це може бути можливо через договори (особливо страхові), або спеціальне законодавство.

6. Відповідальність за моментом настання, трактується залежно від того, чи настає воно прямо після правопорушення, чи є похідною (наприклад, основне правопорушення було кримінальним, але додатково була ще заподіяна цивільна шкода, тому це є окремою відповідальністю в додаток до основи).

7. Натомість основна відповідальність настає відразу після вчинення цивільного правопорушення. Простий приклад, ви купили товар, який був неякісний, тому обов'язком працівника за рішенням це відшкодувати вам збитки за цього. Дуже просто та зрозуміло.

8. Регресна відповідальність, це коли відповідальна особа, виконала зобов'язання перед потерпілим і тепер вимагає повернути їм цю суму від відповідача. Таке зачасту буває у страховій справі коли компанії вимагають суму за страхове відшкодування особі, яка і спричинила шкоду, хто був застрахований.

РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ, ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОВУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

3.1 Форми та заходи цивільно-правової відповідальності

У цьому розділі, ми проробимо, те що залишилося, і що має важливу роль в цивільно-правовій відповідальності, це як реалізується та застосовується вона у судовому процесі. Для початку, установимо які форми та заходи вона має, вони встановлені здебільшого у нормативно-правових актах, найбільше у Цивільному Кодексу України.

Форма цивільно-правової відповідальності, загалом це і є ті самі види цих несприятливих наслідків, які застосовується до правопорушника, після того як він вчинив правопорушення. Вони можуть бути за законом, або описані в договорах, які були порушені.

Після того, через що ми пройшли, ми можемо логічно подумати і зробити правильний висновок тому, що найпоширенішою формою цивільно-правової відповідальності є відшкодування збитків, загалом у повному обсязі, якщо інше не встановлене законом. Воно поєднується разом із компенсаційним принципом, яке і встановлює цю форму. І ще, така є річ що вони всі можуть, як і разом застосовуватися, так і як окрема форма покарання.

Щодо самого заходу реалізації компенсації, то воно відбувається у двох формах, грошовій та натуральній. Грошова форма, є найлегшим способом відшкодування, зачасту є стягнення реальної та упущеної вигоди, підраховується, до того, яка була сума втрат. Суд підраховує це і потім заявляє її у рішенні суду. Натуральна форма використовується на практиці дуже рідко, але в теорії права вона все ж таки присутня, не дивлячись на те, що загалом всі вибирають, найбільш комфортну грошову форму. Натуральна форма, має в собі таку штуку, що щоби відновити знищене становище, порушник має або виконати роботу з його відновлення, або замінити

знищене майно такою ж самою або схожою річчю. Також, виділяють ще декілька важливих додаткових заходів відповідальності.

Щоби мати контроль над виконанням зобов'язання, застосовується така майнова санкція, як неустойка про яку я писав в минулому розділі, але давайте поговоримо про неї детальніше.

Неустойка може застосовуватись, незалежно від форми відповідальності, але в договірній вона зустрічається частіше. Якщо візьмемо до уваги договірну форму, боржник у разі того, якщо він порушить своє зобов'язання має сплатити кредиторів, грошову суму у вигляді неустойки. Неустойка може стягуватись, як одноразово, як вже я казав, як штраф і багаторазово у вигляді пені.

Штраф, як правило, обчислюється у відсотках від суми зобов'язання, має сенс того невиконане воно або виконане все таки, але неналежно. І так, штрафи також в основному застосовується як разова акція, за єдине одноразове порушення. Воно не має на меті «кошмарити» боржника так само як пеня.

Пеня в свою чергу є системною санкцією, стягується за прострочення зобов'язання, і тоді обчислюється за кожен день цієї прострочки у відсотках від суми. На відміну від штрафу, пеня є більш суворішим покаранням, через свою регулярну основу, що стимулює боржника постійно його сплачувати, доки зобов'язання не буде виконане у повній формі.

Моральна шкода є специфічною формою відповідальності, тому що торкається фізичних, душевних, емоційних страждань, особи, яка постраждала внаслідок цивільного правопорушення. Тоді компенсація моральної шкоди стягується з того, як саме страждала особа, її індивідуальні особливості в той момент, чи справедливо ця моральна шкода розрахована, і чи не занадто велика вона для загальної суми головних збитків. Тому що люди, буває беруть інколи дуже багато до серця, і вимагають значно більші компенсації за моральну шкоду, ніж реальні збитки за вчинене відповідачем

правопорушення. Навіть до цього все має бути розраховано правильно та коректно.

Також, цивільним законодавством передбачено менш поширені, але існуючі форми цивільно-правової відповідальності, для специфічних особливостей, які от:

- Порушення зобов'язання сталося з вини сторони, що дала завдаток, то він залишається у одержувача, але якщо вона одержала цей завдаток то натомість вона має його повернути аж у подвійному обсязі, як каже законодавство. Дуже цікава ситуація, з точки зору на те як поглянути як працює система завдатків. Логічно, що ця форма називається втрата завдатку.

- Набуття майна відбулося внаслідок недобросовісних дій особи (обман або афера), то тоді відбувається стягнення щодо безпідставно набутого майна

- При розірванні договору або зміни умов договору, виступають превентивним заходом для захисту у разі якщо інша сторона виглядає або виявилася недобросовісною, тому для правопорушників це теж не дуже гарний наслідок для їхнього майбутнього.

3.2 Процес цивільно-правової відповідальності

І ось ми підійшли, від теорії до практичного розуміння процесу цивільно-правової відповідальності. Як і кожний судовий процес, цей має стандартну форму у вигляді досудового етапу, судового розгляду та стадії судового виконання відповідальності порушника перед законом, та відновлення прав потерпілої від нього особи.

Але звісно, багато хто не вважає суд, дуже ефективним та сприйнятливим методом для урегулювання свого конфлікту. Бо тоді ж прийдеться платити судовий збір, писати позов і таке інше. Повертаючись до договірних відносин між суб'єктами господарювання, що є

найпоширенішими суб'єктами в цивільному процесі, як загалом, задля уникнення судового процесу, одна сторона пише іншій претензію на те, щоби вони виконали нарешті їхні вимоги, в такому випадку порушення пробачиться і буде усунено загалом. Претензія є обов'язковою річчю, того ж може мати реальні наслідки, у вигляді сплатити штраф або пеню, якщо за цей строк вимоги, того хто пред'являє претензію не будуть виконані.

Претензію не можна недооцінювати. Тому що вона може мати вирішальне значення у конфлікті, оскільки воно засвідчує, що потерпілий не хоче проблем з порушником, стимулює його на мирне урегулювання спору, без втручання у цього державу та суд як третю особу їхнього конфлікту. І у разі виконання умов, що були написані у претензії (а претензія, загалом має бути у письмовій формі, і бути подана до порушника, якнайшвидше), то тоді потреби у суді не буде, так як інша сторона, виконала своє зобов'язання та сплатила всю зазначену шкоду в повному грошовому обсязі, описану у претензії.

Все таки, якщо претензія не зможе нічого зробити та вплинути на порушника, тоді звісно останньою інстанцією врегулювати відносини залишається суд.

Отже, спочатку позивач-потерпілий має подати позовну заяву, в якій він розпише що сталося, обґрунтує свої вимоги до порушника та надасть докази, того, що порушення сталося. Наприклад це може бути договір, який був укладений між позивачем і відповідачем, умови якого бути порушені, факт протиправної поведінки, як та у якому розмірі було завдано шкоду чи збитки, з тим фактом, що знадобиться їхнє відшкодування.

З того, що я знаю і навчився про цивільний процес, то там діє принцип змагальності, коли позивач і відповідач змагаються між собою, за право кожного виграти цю справу. Позивач довести вину порушника, а відповідач, навпаки, зробити все можливе, щоби маючи докази зі свого боку, суд його визнав його невинуватість, за презумпцією невинуватості.

Але в випадку цивільно-правової відповідальності це зробити ще важче, бо позивач має залізни докази винуватості відповідача, тому довести свою невинуватість для порушника стає важче, а позивачеві навпаки легше виграти справу, і отримати компенсацію та відшкодування.

Звичайно все це важливо, але тепер саме суд має дослідити всі ці докази та виконати рішення, яке і вирішить подальшу долю в цій цивільній справі, підтверджуючи або спростувавши всі факти та підстави, що потрібні для цивільно-правової відповідальності.

Коли поданий позов задовольняється судом, він визначає, яку саме треба форму та розмір стягнення з відповідача, тобто суму збитків, неустойки, або моральної шкоди, у рішенні суду. Далі коли рішення суду набирає законної сили, настає стадія примусового виконання, у тому разі, якщо порушник відмовляється виконувати його добровільно.

На підставі цього рішення суд видає виконавчий документ, зазвичай це виконавчий лист, який потерпілий вже у статусі стягувача подає до державної виконавчої служби або приватного виконавця.

Відтоді саме виконавець має продовжити процес цивільно-правової відповідальності у її фінальній формі, якщо, як я вже писав вище, правопорушник не хоче добровільно платити гроші, навіть якщо в нього самого поки що немає таких коштів, а саме вжити примусові заходи зі стягнення компенсації з нього.

Ці заходи у себе включають насамперед накладення арешту на кошти та майно боржника за рішенням суду, потім з цих арештованих коштів з рахунків правопорушника можуть стягуватися кошти для компенсації шкоди для потерпілого. У випадку арештованого майна, то виконавча служба вилучає це майно (якщо воно є рухомим) та реалізує його на торгах (наприклад Прозоро), для покриття суми встановленого потерпілим та судом, потрібного відшкодування заподіяної та моральної шкоди.

Отже, процес цивільно-правової відповідальності загалом можна розділити на декілька етапів.

1. Досудова стадія (коли потерпілий передає порушнику претензію, з закликом вирішити все це мирно)
2. Судовий розгляд цивільної справи з подальшим рішенням суду, в якому визнається або не визнається вина відповідача, і сума компенсації, яку він має сплатити.
3. Стадія виконання рішення, якщо боржник не може, або не хоче нічого платити добровільно, виконавча служба, змушує це зробити або відбирає його майно і кошти на користь позивача/кредитора.

ВИСНОВКИ

Що ж, підсумуємо висновки загалом. цивільно-правова відповідальність, є окремим інститутом цивільного права та окремим видом юридичної відповідальності. Цей вид є основою цивільного судочинства, бо саме це врешті решт визначає як саме закінчиться цивільна судова справа, яке покарання отримає правопорушник за скоєне.

Метою цивільно-правової відповідальності, не є обмежити чи позбавити волю порушника. Ні, все таки є тяжчі злочини, але цивільні правопорушення, як такі не мають такої великої небезпеки. Загалом це все стосується майнових правовідносин між суб'єктами та їхніх договірних зобов'язань. Тому, найважчим покаранням є примусове відбирання майна та коштів, якщо порушник, не захоче нічого віддавати. Звісно, це його воля і багато хто, щоби захистити своє право на володіння йде в апеляційний або вже Верховний суд, для того щоби анулювати рішення суду першої інстанції. Але для цього потрібні докази, того що перше рішення суду було неправильне, що зробити з тим моментом, бо це цивільно-правова відповідальність, і суд більше стає за позивачем ніж до винного.

Та і покарання, як таке не дуже грає велику роль, як я казав головна увага приділяється жертві правопорушення, та його відновлені шкоди, матеріальної та моральної в повному тому обсязі, що порушник вчинив з ним. Бо якщо, майно зруйноване, а позивача немає на коштів відновити, тому саме з такими випадками частіше всього стискається суд, бо найлегше всього отримати компенсацію з того, хто це майно і знищів.

Це має виховну мету, якщо до того, порушнику була пред'явлена претензія і він її не виконав, проігнорував, то звісно таку людину змусять зробити це силою, через виконавчу службу, якщо той не доведе навпаки. Складно заявити, скільки таких людей перевиховалось, через такий ось момент, але в теорії це має так працювати, але якщо чесно на мою суб'єктивну думку, людина справді добросовісна, і все це звісно сталося

через її вину, і вона усвідомлює свою вину, то справа не дійде до суду. Порушник сам все відшкодує, а претензія буде, тоді найбільш юридичним документом в цій справі.

З договірними відносинами так само, бо ніяка юридична особа, не хоче витратити всі гроші на суд (судовий збір, зарплата адвокатам та інше), але якщо вже немає нічого способу, як витягнути наприклад з не дуже добросовісної другої сторони, то звісно єдине лишається це писати позовну заяву, а там вже може вони прийдуть до тями і зрозуміють, що саме вони нашкодили. Навіть після доведення юридичного факту, це є обов'язок відповідача, все відшкодувати в повному обсязі, плюс ще і моральну шкоду.

З іншого боку, якщо в тому самому договорі між обома особами розписані санкції за порушення договірних зобов'язань, особа-виконавець буде знати що саме не можна робити. (Але якщо чесно це дає і можливість знайти, як обійти дії за які присуджуються санкції, але то вже інша історія).

Добре, цивільно-правове правопорушення, як і всі інші має дещо спільне, але коротко це те, що є факт того, що було скоєне таке діяння, є (і це найголовніше) наявна шкода. Бо, як я зрозумів, без шкоди, знищення майна, невиконання свого зобов'язання, яке мало було би зробитися це найголовніше, що є в цивільно-правовій відповідальності.

Звісно, за що тоді платити порушнику компенсацію, за що його штрафувати або платити неустойку? Кредитна сфера в цьому плані дуже цікава, у висновку, те що я обдумав, сам факт того, що одержувач бере кредит, і не виплачує за нього кошти, а це його обов'язкові дії, що прописані в кредитному договорі, кредитодавець, якщо звісно це дуже нормальна та правочесна компанія, яка хоче вирішити все по закону, не вдаючи до методів, вимагання грошей, на основі незаконного принципу (а таких доволі багато, особливо, в малих формах «швидкого кредиту»), але ми говоримо таки про великі національні банки, а не «шарашкіни контори»), тому кредитодавець подає позов на цю, особу (або осіб, по солідарній відповідальності), і вже потім за рішенням суду видається рішення, за яким, особа що брала кредит

має сплатити таку-то суму + пеня за прострочення боргу. Для примусового виконання це йде до виконавця, які і виконують це рішення, часто це є арештом майна і коштів, які всі потім йдуть на погашення пені та кредиту.

Звісно, я би нікому не хотів би такої долі, але такі ситуації в нашій країні не рідкість. Я вважаю це основною проблемою, це те, що деякі люди просто не можуть компенсувати шкоду, через те, що в них мало грошей, але вони визнають свою вину. Така проблема стала через багато чинників, такі як економічна ситуація в країні, заробітні плати, безробіття і таке інше.

Іншою причиною таких проблем я вважаю війну. Багато майна людей було знищення за весь період російського вторгнення в Україну, хто має відшкодувати все це? Звісно країна-агресор. Але видко, що вона не збирається і ніколи не хоче це зробити. Тому є сенс в арешті закордонних коштів рф, щоби вони пішли на репарації не нашим громадянам, як компенсації за матеріально і що найважливіше в цьому моменті моральну шкоду. Хай це буде лише додаткова санкція, де головними злочинами є насамперед вбивства цивільних громадян але має бути справдили закінченням того горя в житті людей, кому в двері постукала ця пошесть. Інше питання це звісно, час. Невідомо коли настане закінчення війни, судовий процес на рф може тривати довго, і репарації теж можуть отримати вже нащадки потерпілих. Але я щиро вірю, що перемога точно настане і всі винні отримають по заслугі з усіх видів юридичної відповідальності.

Що ж, ось на такій ноті, я хочу завершити цю курсову роботу. Це була цікава і дуже близька для мене тема, я приділив багато часу на її розробку та написання і думаю, що моя праця не пішла даремно. Дякую.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://www.google.com/search?q=https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільний кодекс України: Закон від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://www.google.com/search?q=https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://www.google.com/search?q=https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
4. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://www.google.com/search?q=https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
5. Цивільне право України: підручник: у 2 т. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. 1. 976 с.
6. Харитонов Є. О., Калітенко О. М. Цивільне право України: навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2021. 458 с.
7. Луць В. В. Контрактне право: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 512 с.
8. Майданик Р. А. Цивільне право: Загальна частина. Т. 1: Вступ у цивільне право. Київ: Алерта, 2022. 560 с.
9. Безклубий І. А. Цивільне право України: Академічний курс. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2020. 720 с.
10. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 448 с.
11. Борисова В. І. Цивільне право України: Загальна частина. Харків: Право, 2021. 320 с.
12. База даних «Законодавство України». URL: <https://www.google.com/search?q=https://zakon.rada.gov.ua>

